

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ
БІЗНЕС-КОЛЕДЖ
РІК ЗАСНУВАННЯ - 1966

Відділення економіки, обліку та фінансів

ЦК економіки, управління та адміністрування

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну

Назва дисципліни	DP101 Економічна теорія та основи підприємництва/ Economic Theory and Fundamentals of Entrepreneurship
Рівень фахової передвищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право» 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	D1 Облік і оподаткування 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма	Облік і оподаткування
Семестр	3 семестр (2 курс 9 кл.), 1 семестр (1 курс 11 кл.)
Курс	1 (на базі повної загальної середньої освіти) 2 (на базі базової середньої освіти)
Анотація курсу	Навчальна дисципліна спрямована на формування цілісної системи теоретичних знань з економіки, комплексне вивчення економічних відносин в системі суспільного виробництва, ґрунтовне пізнання проблем ефективності використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів у задоволенні зростаючих людських потреб, формування вмінь аналізувати і вирішувати економічні завдання, вивчати і прогнозувати процеси і явища з області майбутньої професійної діяльності студентів, а також розвиток логічного мислення, сприяння формуванню вмінь і навиків самостійного дослідження економічних проблем.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=441
Мова викладання	українська
Лектор курсу	Харченко Світлана Вікторівна викладач, спеціаліст вищої категорії Канали комунікації зі студентами: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: kharchenko.s.w@gmail.com Messenger: https://www.facebook.com/svitlana.kharchenko.33
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітньо-професійна програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/obl25.pdf http://csbc.edu.ua/documents/otdel/obl24.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	СК 5. Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємств на основі знань сучасних методик аналізу.

	СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, приймати рішення відповідно до чинного законодавства. СК 14. Здатність розкривати тенденції і пропорції господарського розвитку з визначенням невикористаних господарських резервів.
Перелік програмних результатів навчання	РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах. РН 20. Обґрунтовувати управлінські рішення, надавати об'єктивну оцінку їх прийняття, визначати результати діяльності підприємства.
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	Загальна кількість годин – 150 Кількість кредитів – 5 Кількість лекційних годин – 30 Кількість практичних занять – 30 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 90 Форма підсумкового контролю – іспит
Методи навчання	Вербальний метод; пояснювально-демонстраційний метод; метод проблемного викладання; репродуктивний метод; робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анутовання тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації), самонавчання через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle та використання рекомендованої літератури; методи самоконтролю.
Зміст дисципліни	
Тема 1. Предмет та функції економічної теорії	Виникнення і етапи розвитку економічної науки. Предмет економічної теорії. Система економічних наук. Позитивна і нормативна економічна теорія. Функції, економічні категорії та закони. Методи економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук.
Тема 2. Загальні основи суспільного виробництва	Потреби як рушійний мотив виробничої діяльності. Поняття і структура суспільного виробництва. Фактори суспільного виробництва. Проблеми організації виробництва. Крива виробничих можливостей. Продукт і його властивості. Сукупний суспільний продукт, його форми і структура. Економічна і соціальна ефективність суспільного виробництва.
Тема 3. Власність та типи економічних систем	Право власності і економічні відносини власності. Власність в економічному змісті. Типи, форми та види власності. Різноманіття економічних систем. Класифікація економічних систем за формою власності і способом управління господарською діяльністю. Розвиток відносин власності в Україні.
Тема 4. Форми організації суспільного виробництва	Суспільне господарство. Суспільний поділ праці. Загальні форми суспільного виробництва. Натуральне і товарне виробництво. Види та характерні риси товарного господарства. Товар і його властивості. Мінова вартість.

	Споживна вартість і її показники. Теорії вартості. Величина вартості товару. Закон вартості і його функції
Тема 5. Гроші як елемент товарного виробництва	Розвиток форм вартості і виникнення грошей. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Грошова система, її основні елементи і типи. Закон грошового обігу. Інфляція як багатофакторний процес. Суть, причини, наслідки. Методи стабілізації грошового обігу.
Тема 6. Ринок і механізм його функціонування	Ринок як найважливіший елемент товарного виробництва. Суть, функції та умови ефективного функціонування ринку. Види ринкової діяльності, принципи ринкового господарства, основні об'єкти і суб'єкти ринкової діяльності. Поняття попиту і пропозиції. Фактори, які визначають кон'юнктуру ринку. Суть, функції, фактори і види цін. Суть і види конкуренції.
Тема 7. Структура і інфраструктура ринку	Класифікація видів ринків. Структура ринку. Суть інфраструктури ринку та основні елементи ринкової інфраструктури. Загальна та спеціальна інфраструктура.
Тема 8. Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин.	Домогосподарство як соціально-економічне утворення. Суб'єкти домашніх господарств та їх ресурси. Сукупний попит домогосподарств. Основні чинники які впливають на попит домогосподарств. Доходи домогосподарств та їх розподіл. Витрати домогосподарств та їх класифікація.
Тема 9. Підприємство як товаровиробник. Підприємництво	Сутність підприємництва та умови його існування. Організація підприємницької діяльності. Види підприємств. Функції підприємства та основні організаційні основи процесу виробництва.
Тема 10. Організація господарської діяльності. Капітал. Витрати виробництва і прибуток.	Сутність витрат виробництва та їх види. Витрати виробництва у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Прибуток, його норма та напрями використання.
Тема 11. Доходи від використання факторів виробництва	Економічна природа прибутку. Прибуток підприємства та його розподіл. Суть і фактори позичкового процента. Земельна рента та її види. Ціна землі. Суть та форми заробітної плати.
Тема 12. Відтворення та циклічність суспільного виробництва	Суть та структура суспільного відтворення. Основні пропорції відтворення. Фактори економічного зростання. Суть і типи економічного зростання. Поняття і причини циклічності суспільного виробництва. Види і тривалість економічних циклів. Безробіття, його причини і наслідки. Види безробіття. Нециклічні коливання економіки.
Тема 13. Держава як суб'єкт регулювання ринкової економіки.	Необхідність і суть державного регулювання економіки. Головні цілі і функції держави в ринковій економіці. Основні напрями і методи державного регулювання економіки.
Тема 14. Світове господарство. Міжнародні економічні відносини	Об'єктивні передумови виникнення, суть і основні етапи розвитку світового господарства. Структура світового господарства. Загальні риси світового господарства. Міжнародний поділ праці: фактори, напрями, форми. Основні форми міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція, її сутність і стадії. Економічна глобалізація світу. Глобальні проблеми людства

Політика дисципліни	
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин студент може отримати індивідуальний графік навчання за погодженням із керівником курсу, завідувачем ЦК та завідувачем відділення.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Використання ІІІ	Використання ІІІ під час виконання завдань регламентується Політикою «Використання ІІІ в освітньому процесі ЧДБК» Завдання мають маркування регламенту використання ІІІ.
Підсумковий контроль	Іспит

Система оцінювання
Система оцінювання підсумкової успішності студентів поділяється на поточний контроль та семестровий контроль .
Поточний контроль здійснюється протягом семестру і охоплює всі види аудиторної роботи (практичні, семінарські заняття) та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за цей вид контролю, становить 100.
Підсумковий контроль відбуватися у формі іспиту.
Розрахунок підсумкової оцінки. Підсумкова оцінка (О) розраховується як сума балів за роботу в семестрі (S) та балів за іспит (Т), кожен з яких має максимальну вагу 100 балів. Вагові коефіцієнти для обох компонентів однакові та дорівнюють 0,5. Формула: $O = (S \times 0.5) + (T \times 0.5)$

Види навчальної роботи	Загальна кількість балів
Усні відповіді за темами: 2 по 5 балів	10
Експрес-завдання (терміни) за темами: 4 по 5 балів	20
Практичні завдання: 4 по 5 балів	20
Модульні контрольні (2 к.р. по 10 балів)	20
Індивідуальна робота (есе, реферат. презентація)	30
Разом	100
Іспит	100

Критерії оцінювання для кожного виду навчальної роботи
Критерії оцінювання усних відповідей:
5 балів – студент демонструє відмінний рівень знань, послідовно і повністю розкриває запитання, вільно володіє економічною термінологією та навчальним матеріалом, виклад матеріалу логічний і системний, доповнюється прикладами з практики, висновки аргументовані та свідчать про розуміння теми.
4 бали – студент демонструє високий рівень знань, розкриває сутність поставленого запитання, відповіді логічні, аргументовані, економічна термінологія використовується в цілому правильно, висновки обґрунтовані, допускаються окремі неточності.
3 бали – студент демонструє достатній рівень знань, в цілому правильно відповідає на поставлене запитання, володіє основними поняттями та категоріями, виклад матеріалу

логічний, але неповний, та дрібними помилками, висновки сформульовані правильно, але не завжди глибоко та аргументовано.

2 бали – студент демонструє посередній рівень знань, в загальних рисах орієнтується в темі запитання, матеріал подає поверхнево, відповіді неповні та потребують допоміжних уточнень викладача, допускаються суттєві помилки у викладенні, висновки нечіткі й недостатньо обґрунтовані.

1 бал – студент демонструє низький рівень знань, не повністю розуміє суті поставленого запитання, слабо володіє базовою економічною термінологією, допускає грубі змістові помилки та не може сформулювати загальні висновки.

Критерії оцінювання експрес-робіт:

Завдання включають 10 запитань з базових питань курсу.

5 балів – студент правильно відповів на 9–10 запитань, що свідчить про відмінний рівень знань, розуміння навчального матеріалу, вміння застосовувати здобуті знання.

4 бали – студент правильно відповів на 7–8 запитань, що характеризує високий рівень знань, уміння орієнтуватися в основних поняттях, при цьому можливі поодинокі неточності.

3 бали – студент правильно відповів на 5–6 запитань, що демонструє достатній рівень знань, розуміння основних положень тем, є помилки та неточності, які не дозволяють вважати знання глибокими.

2 бали – студент правильно відповів на 3–4 запитання, що свідчить про поверхнєве засвоєння матеріалу, неповне розуміння суті матеріалу та значні прогалини в знаннях.

1 бал – студент правильно відповів лише на 1–2 запитання, що свідчить про дуже низький рівень знань, відсутність розуміння навчального матеріалу та нездатність орієнтуватися в основних поняттях.

Критерії оцінювання практичних робіт:

5 балів – студент демонструє відмінний рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, володіє методикою його виконання, правильно й послідовно застосовує формули, дотримується вимог щодо оформлення, логіка розв’язку є чіткою й завершеною, висновки сформульовані правильно та обґрунтовано.

4 бали – студент демонструє високий рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, правильно застосовує методи й формули, дотримується логіки та послідовності виконання, оформлення в основному відповідає вимогам, висновки правильні й обґрунтовані, допускає поодинокі несуттєві неточності.

3 бали – студент демонструє достатній рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, володіє основними методами його виконання, допускає несуттєві помилки та неточності, частково порушує логіку викладення, формулює загалом правильні, але не завжди повні висновки.

2 бали – студент демонструє посередній рівень практичних умінь та навичок у вирішенні завдання, частково володіє методикою його виконання, робить значні помилки при застосуванні формул, не завжди дотримується послідовності дій, формулює висновки поверхнево та не чітко обґрунтовує їх.

1 бал – студент демонструє низький рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, недостатньо володіє методикою його виконання, допускає суттєві помилки, демонструє нездатність застосувати набуті знання при розв’язуванні практичних завдань та формуванні висновків.

Критерії оцінювання модульних робіт:

Модульна контрольна робота оцінюється у 10 балів і складається з чотирьох завдань (економічні терміни, відповідності, ситуація та задача), кожне з яких 2,5 балів.

9–10 балів – контрольна робота виконана у повному обсязі, економічні терміни подані правильно та чітко, усі завдання вирішено правильно з необхідними розрахунками та поясненнями, наведені необхідні формули, висновки точні, оформлення охайне.

7–8 балів – усі завдання виконано, означення термінів правильні, але є окремі неточності, завдання вирішено, проте є незначні помилки в поясненнях, оформлення на належному рівні, є дрібні недоліки.

5–6 балів – контрольна робота виконана частково, означення термінів неповні, у завданнях є суттєві помилки в розрахунках чи пропущені окремі дії, розрахунки непослідовні, висновки поверхневі, оформлення має недоліки.

0–4 бали – завдання виконані частково або зовсім нерозкриті, означення термінів неправильні чи відсутні, більшість завдань містять грубі помилки, розрахунки нелогічні, висновки відсутні, оформлення не відповідає вимогам.

Критерії оцінювання індивідуальних робіт (есе):

9–10 балів – студент демонструє відмінний рівень виконання, послідовно і творчо розкриває тему, вільно володіє економічною термінологією, виклад матеріалу логічний і системний, доповнюється власними прикладами, висновки аргументовані.

7–8 балів – студент демонструє достатній рівень знань, послідовно розкриває бачення відповідно до обраної теми, економічна термінологія використовується в цілому правильно, висновки не повністю відповідають сформованому матеріалу роботи.

5–6 балів – студент демонструє посередній рівень знань, не послідовно розкриває тему, володіє основними поняттями та категоріями, виклад матеріалу не структуровано, з дрібними неточностями, висновки сформульовані аргументовано, але не глибоко.

0–4 бали – студент демонструє низький рівень знань, не розуміє теми, слабо володіє базовою економічною термінологією, матеріал подає поверхнево, не повністю пов'язано, допускаються грубі змістовні помилки у викладенні матеріалу, висновки нечіткі чи не відповідають темі, порушення термінів подання роботи.

Критерії оцінювання індивідуальних робіт (реферат):

9–10 балів – реферат повністю відповідає темі і вимогам, чітко обґрунтована актуальність, теоретичні аспекти розкриті детально, використано сучасні джерела, в тому числі наукові статті та періодичні видання, матеріал логічно структурований і викладений послідовно, висновки самостійні та відповідають завданням, оформлення згідно з вимогами, текст грамотний і науковий, без помилок.

7–8 балів – реферат відповідає темі, актуальність обґрунтована, окремі аспекти розкрито частково, використано обмежену кількість сучасних або частково застарілих джерел, структура загалом логічна, але подекуди порушена послідовність, висновки більшою мірою відповідають завданню, оформлення в цілому відповідає вимогам, текст зрозумілий, допускаються поодинокі граматичні чи стилістичні помилки.

5–6 балів – реферат частково відповідає темі, значна частина аспектів нерозкрита, актуальність згадується поверхнево, джерела обмежені або застарілі, структура роботи порушена, виклад матеріалу нелогічний, висновки поверхневі, оформлення має недоліки, текст містить граматичні та стилістичні помилки.

0–4 бали – тема розкрита частково, інформаційна цінність низька, використані джерела застарілі (не додаються до роботи), висновки несамоствійні та не відповідають завданням, структура відсутня або нелогічна, оформлення з грубими порушеннями, текст неналежної якості, порушення термінів подання роботи.

Критерії оцінювання індивідуальних робіт (презентація):

9–10 балів – презентація повністю відповідає темі і вимогам, детально розкриті практичні аспекти, використано сучасні статистичні джерела, в тому числі аналітичні огляди і

дослідження, матеріал логічно структурований і викладений послідовно, оформлення згідно з вимогами, текст грамотний і науковий, без помилок.

7–8 балів – презентація відповідає темі, актуальність обґрунтована, використано незначну кількість застарілих даних, структура загалом логічна, але подекуди порушена послідовність, оформлення відповідає вимогам, допускаються поодинокі граматичні чи стилістичні помилки.

5–6 балів – презентація частково відповідає темі, значна частина аспектів нерозкрита, джерела обмежені або застарілі, структура роботи порушена, виклад матеріалу нелогічний, оформлення має недоліки, текст містить граматичні та стилістичні помилки.

0–4 бали – матеріал опосередковано стосується теми, інформаційна цінність низька, використані джерела застарілі, структура відсутня або нелогічна, оформлення з грубими порушеннями, текст неналежної якості, можливе порушення термінів подання роботи.

Шкала оцінювання		
ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

1. Андрусь О.І. Мікро- та макроекономіка. Практикум: навчальний посібник. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 146 с.
2. Артеменко Л. Б. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія» Тернопіль: ТНТУ. 2022. 88 с.
3. Верхоглядова Н. І., Кононова І. В., Фісуненко Н. О. Збірник тестових завдань з дисциплін економічного напрямку. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 156 с.
4. Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2022. 418 с.
5. Дергалюк Б.В. Економічна теорія: конспект лекцій: навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. 208 с.
6. Дунська А. Р., Жалдак Г. П. Мікроекономіка. Практикум: навч. посіб. – Електрон. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 140 с.
7. Ерхард Л.. Добробут для всіх / пер. з нім. В. Сеника, А. Лапчак. – Київ : ТОВ «Велл Букс»; Інститут вільної економіки, 2023. 368 с.
8. Іванова Н.Ю., Шевченко О.О. Економічна теорія підприємництва: практикум. - К.: НаУКМА, 2021. 71 с.
9. Ігнатюк А.І. Мікроекономіка: підручник. – Львів: Видавництво «Ліра», 2023. 420 с.
10. Каменева Н.М. Мікроекономіка: навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
11. Каменева Н.М., Косич М.В., Александрова О.Ю. Мікроекономіка: навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
12. Колосінська М.І., Белей С.І., Бойда С.В. Економічна теорія: навчальний посібник. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.

13. Кравцов О. О. Основи економічної теорії: навч. посібник. Кривий Ріг-Prague: Oktan Print, 2023. 355 с.
14. Луньова Т. С. Збірник практичних завдань з навчальної дисципліни «Макроекономіка». Київ: Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2021. 56 с.
15. Макаренко М.І., Семененко Т.О., Петрушенко Ю.М. Макроекономіка: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.
16. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
17. Мартин Ольга Максимівна Економічна теорія (мікроекономіка, макроекономіка). Частина 1. Мікроекономіка: навчальний посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2024. 321 с.
18. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина 2: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2023. 324 с.
19. Марченко В. М. Основи підприємницької діяльності: підручник – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського. 2022. 516 с.
20. Методичні рекомендації для практичних занять з навчальної дисципліни «Економічна теорія» Артеменко Л.Б. Тернопіль. ТНТУ. 2022. 51 с.
21. Онегіна В.М., Батюк Л.А., Кравченко Ю.М. Економічна теорія: практикум: Харків: ДБТУ, 2024. 40 с.
22. Черкашин Т. С. Економічна теорія: методичні рекомендації до виконання практичних завдань. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 57 с.

Інтернет ресурси

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]//Режим доступу:// <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інститут економіки і прогнозування НАН України [Електронний ресурс]//Режим доступу:// <http://www.ief.org.ua>
3. Міжнародний центр перспективних досліджень [Електронний ресурс] // Режим доступу://: <http://www.icps.kiev.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України[Електронний ресурс] // Режим доступу://<http://www.me.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України[Електронний ресурс] // Режим доступу://: <http://www.mon.gov.ua>
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України[Електронний ресурс]//Режим доступу://: <http://www.minfin.gov.ua>
7. Офіційний сайт Національного банку України[Електронний ресурс]// Режим доступу://: <http://www.bank.gov.ua>
8. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду[Електронний ресурс] // Режим доступу://: <http://www.imf.org>